

Nr 338.

Av fru **Thüring**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undervisning i engelska språket vid folkskoleseminarierna.

Inom allt vidare och vidare kretsar av vårt folk sprider sig intresset för de internationella förhållandena i världen. Detta helt naturligt i betraktande av att kraven på »menige man» nu äro helt annorlunda än förr. Den tid är ju också förbi då ett fåtal måste åtaga sig bördan av att ordna och ställa för hela landets befolkning, såväl nationellt som internationellt. Alla och en var uppfordras nu att medverka till dessa angelägenheters ordnande.

Men om reglerandet av världens framtida öde skall kunna länkas in på nya banor och ske på ett för mänskligheten mera gagnande sätt än förut, måste kunskapen om världens och mänsklighetens förhållanden utanför det egna landets gränser vidgas och fördjupas hos de häri medansvariga.

Detta helt naturliga krav kan ej för närvarande fyllas av det enkla skälet att folket i allmänhet, i brist på meddelelsemedel, saknar möjlighet att komma i direkt kontakt med sina medbröder i andra länder. Att en ensidig självgodhet och farlig nationalism kunna bli följden härav, saknas intet bevis för, ibland annat världskriget. — Genom världskriget självt såväl som tillståndet efter detsamma har det blivit mer och mer uppenbart, att man måste ut ur isoleeringen inom de egna gränserna och att enda räddningen ur kaoset består i ett närmande folken emellan. Tekniken, produktionen, handeln, samfärdseln, folkuppfostran, ja, hela vårt väl och ve beror på hur man kan komma tillrätta med de mellanfolkliga problemen.

Ur altruistiska synpunkter är väl detta ett glädjande tecken, ty om människorna endast ville försöka att förstå varandra och bemöda sig om att inse sambandet med och beroendeskapet av varandra, skulle broderskapets förverkligande kanske kunna rycka oss en smula närmare in på livet.

Men för att inte dessa vackra ansatser till ett närmande av folken — detta taget i verklig bemärkelse av människorna i allmänhet och inte ett litet fåtal statsmän — skola förkvävas i sin linda, måste möjligheterna för folken att kommunicera med varandra öppnas i långt högre grad än hittills. Ett världsspråk blir en nödvändighet hur vi än skola förverkliga detta behov. Härom kunna nog de flesta människor enas, även om de ej tidigare ägnat saken något större intresse. Ibland de mera tänkande och upplysta massorna av vårt folk och isynnerhet bland ungdomen är dock detta intresse mycket stort, och oupphörliga krav framkomma på att något bör göras i den riktningen. Behovet av

ett dylikt världsspråk blir mer och mer uppenbart allt efter som de internationella kongresserna ökas både till antal och omfattning. De internationella kongresserna äro nämligen numera, dessbättre, inte förbehållna ett exklusivt fåtal utan fastmer direkt uppfordrande för det s. k. »folket». Den ovärderliga betydelsen av dessa folkmöten förminskas emellertid väsentligt av den språkliga okunnigheten och förbistringen samt det tidsödande översättandet.

Men om vi än kunna vara eniga om behovet och önskvärdheten av ett internationellt meddelelsemedel — krav härpå ha, som bekant, även tidigare framförts i riksdagen — så är nog enigheten minimal ifråga om det lämpligaste språket och sättet för dess meddelande åt folket. Att påbörja laborerandet med ett s. k. hjälpspråk vore nog mindre klokt, då inte något av dessa, enligt språkexperters uttalanden, fyller kravet och då dessutom de olika hjälpspråk-anhängarna tvista sinsemellan om de olika språkens förtjänster. Det klokaste är väl, i varje fall för ett litet land, som vårt, att helt enkelt utvidga till allt större kretsar av vårt folk den undervisning, som redan nu förekommer i de högre skolorna, i ett av de stora kulturspråken. I sådant fall kan det väl inte enligt mitt förmenande bli tal om något annat språk än engelskan, som ju är det enklaste och mest spridda av alla kulturspråken. Enligt fackmäns förmenande lär ju detta redan nu talas och förstås av mer än en tredjedel av den civiliserade världens befolkning. Om så är förhållandet är det naturligtvis mer praktiskt, att bibringa så många som möjligt av de resterande två tredjedelarna ett språk, som den ena tredjedelen redan kan, än att lära alla ett helt nytt.

Frågan blir då, hur det skall bli möjligt att ge alla landets barn en grundläggande undervisning i detta språk, ty att det måste, för att få en genomgripande betydelse, bli allmänt och därför överförs på även folkskoleschemat, förstår var och en. Men är nu detta möjligt? Det klagas ju redan nu, om med rätta eller ej lämna vi därhän i detta sammanhang, på överbelastning av folkskoleschemat, och under sådana förhållanden är man väl ej villig att bereda plats för ett nytt ämne. Uteslutet är väl dock inte att man vid en närmare granskning av detsamma skulle kunna utrangera något mindre nyttigt ämne för ett mera nödvändigt dylikt. Även ett skolschema måste anpassas efter nutida krav och utvecklingsnivå.

F. ecklesiastikministern herr Verner Rydén, som sedan lång tid tillbaka dragit i härnad för samma sak, som här framföres, har i samband med folkskolans möjlighet härför framhållit några mycket bärande synpunkter, som jag skall tillåta mig citera: »Därest emellertid kunskapen i engelska skall nå ut till folkets stora massa måste undervisningen i detta språk införas i folkskolan. Frågan är blott, om detta är möjligt. Kan folkskolan utan att ryckas från sin grundläggande uppgift påtaga sig ett sådant arbete? Frågan kan besvaras både nekande och jakande. Den är för närvarande säkerligen i allmänhet ur stånd att påtaga sig uppgiften. Dess lärare äro icke utbildade härför annat

än i rena undantagsfall. Den kan säkerligen ej heller i framtiden påtaga sig detta värv inom de svagast utvecklade skolformerna. Men därmed är icke sagt, att den ej framdeles kan komma att göra det, där skolväsendet är bäst ordnat. Den sjukklassiga A-skolan har genom den nya undervisningsplanen för folkskolan tagit ett stort steg till allmänna förverkligande. Det kan förväntas att denna skoltyp snart blir regelmässigt förekommande i våra städer och tätbebyggdare samhällen. Folkskolan har då erhållit ytterligare ett skolår för sina lärjungar.»

För min egen del är jag emellertid övertygad om, att det med god vilja och i sinom tid skall bli möjligt att t. o. m. i folkskolans femte klass bereda plats för engelska språkets införande.

Då emellertid folkskollärarkåren inte i allmänhet är rustad för detta ämne, kan det naturligtvis inte bli tal om att nu föreslå dess obligatoriska upptagande i folkskolan. Första åtgärden måste givetvis vidtagas i seminarierna, varför jag inskränker mig till ett yrkande härför för närvarande. Men om ämnet nu göres obligatoriskt vid alla folkskoleseminarier i riket, kommer ju en gång även folkskollärarkåren att bli rustad för dess obligatoriska införande i folkskolan.

Vad det omedelbara upptagandet av engelskan i folkskolan beträffar, så tager jag för givet, att de försök som redan nu göras i flera städers högre skoltyper komma att utvidgas till allt fler skoldistrikt. Frågan är så aktuell och så i behov av ett förverkligande, så det är helt naturligt att många skolmyndigheter komma att redan nu visa den sitt intresse genom att frivilligt upptaga den. Hur ordnandet med lärarkrafter och dylikt härför skall ske, blir ju skolöverstyrelsens och kommunernas gemensamma angelägenhet.

På grund av vad ovan anförts, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen behagade besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i sådant syfte, att engelska språket såsom obligatoriskt och väl tillgodosett ämne omedelbart införes i alla landets folkskoleseminarier.

Stockholm den 31 januari 1924.

Nelly Thüring.